

De leugen.

De componist,

de foetus

& de dirigent.

Bert
Mariën

C.I.P. Koninklijke Bibliotheek I
990/2418/6

I.S.B.N. 90-72087-5

U.D.C. 82-1

Copyright:
Bert Mariën, 1990.

Omslag en illustraties:
Bert Mariën.

Uitgever (vorige versie):
Kofschip-Kring v.z.w.

Niets van deze uitgave mag worden verveelvoudigd door middel van druk, fotokopie,
microfilm en video zonder voorafgaande, schriftelijke toestemming van de auteur.

Afstand en tijd

Ver,
een maanafstand ver.
Kreupel strompelend
het zwakke schijnsel van die ronde aardappel
tegen het hemelplafond
achterna.
Kramakkelig steunend
op een bijna vergeten herinnering
uit een nabij verleden,
of wat nu reeds geschiedenis is,
volg ik jou langs L.K., N.M. & E.K.
tot V.M.; als al jouw luister,
die de tijd mijns weegs verlicht, straalt
en mij hologig aanstaart,
zijn wij nog een fractie van een seconde
van elkaar verwijderd.
Eén fractie van een seconde ver
van elkaar:
een maanafstand.

UBERHAUPT zonder vertaling

Het woord werd in het hart geboren,
in de ziel gerijpt,
door de geest ontkracht.

Ruïne

Een wankelende ruïne:
de duisternis in de geest
vervalt door wanbeheer
en steeds meer chaotische processen
tot verkrotting van de zinnen;
het gevoel slijt
tot onbewogen registreren;
het denken verkankert,
wordt puinhoop
boven niet bestaande
of ongegronde fundamenten;
de ogen verwijnen
in de onmetelijke oneindigheid
van het niets; ...
De kosmos van deze geestdrager
beperkt zich in een tijdloze begrenzing,
afgebakend tot bewegen
(niet meer: leven)
en wachten
tot de ruïne overwoekerd wordt
met koud, blauw arduin,
waarin de allang vergeten naam wordt gebeiteld,
met als vijfde letter
een spellingsfout.

De componist, de foetus & de dirigent

De muziek deinde
als een rustige zee bij valavond,
in pastelkleuren,
en bezwangerde de atmosfeer
met de foetus
van een te vroeg gestorven componist.
Deze onvoldragen vrucht,
die zijn meesterwerk was,
reisde langs de steeds wisselende gemoedstoestand
van zijn oorsprong
en werkte zich op tot een crescendo
van steeds verloochende emoties;
op dat punt brak de muzikant
en beleefde nog net de coda
die hij niet dacht te schrijven.
Een handig dirigent
bedacht het stuk met een uitgelezen da capo
direct achter het crescendo,
en verlengde aldus
de nagedachtenis van de componist,
die heel even de ziel van de harmonie beroerde
in het toppunt van het crescendo
en stierf in een coda
verrijkt met een orgelpunt.

Het ontwaken van de dag

Herrezen na de nacht lag de opnieuw geborene
in de wieg van de nieuwe dag
en droeg het nog te ontwaken leven
de ochtend in.

De weerkaatsing van de maan
werd overstemd door de kracht
van de rijzende zon in het oosten,
en de boreling stond,
zij 't nog duidelijk onvast,
op uit zijn wieg en steunde op de rand ervan
wijnl starend naar verre horizonten.
Verlangend keek hij naar het klimmen
van de moeder van dit universum,
volgde met levendige oogjes
haar tocht langs het firmament
en hoe zij oplichtte naarmate zij vorderde;
eens goed en wel volrond aan de hemelkoepel
sprong de boreling fris en kloek
uit zijn wieg
en stapte de nieuwe dag
vastberaden
de nieuwe dag in.

Salix alba tristis

In het midden van de vijver,
op een klein eilandje,
bijten wortels zich krampachtig vast
in de vochtige aarde
en zuigen het levenssap
tot hoog in de kruin,
die als een paraplu uitwaaiert
in lange dunne, goudgeel
neerhangende takken.

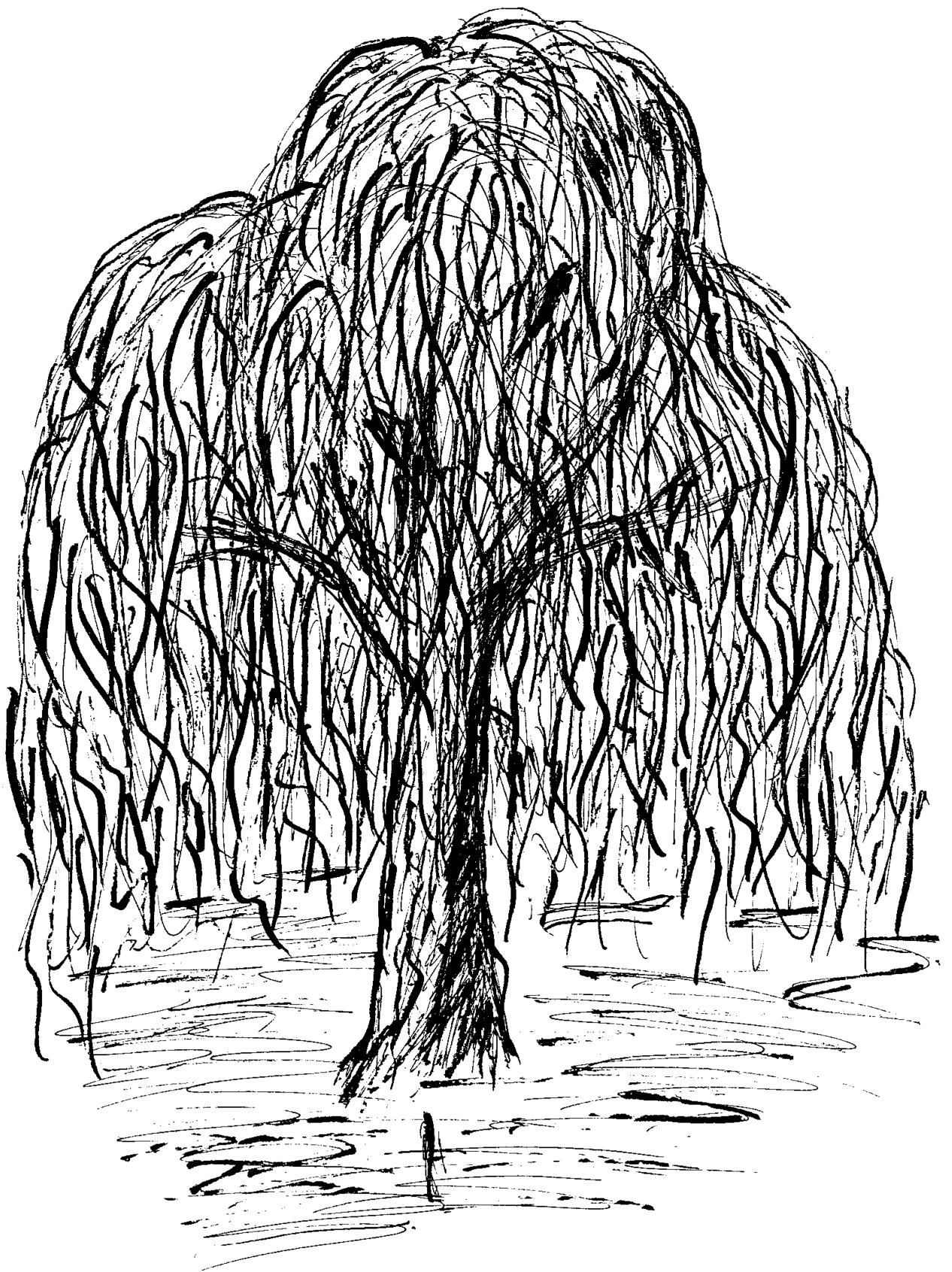
In het midden van de vijver
rijst hij hoog ten hemel;
mijmerend zingt hij woordenloos
zijn droefgeestige ballade,
daarbij ritmisch met de armen wiegend
op het tempo van de wind.

Ik

vergelijk hem met een ouderwetse kroonluchter,
hangend aan het plafond;
maar dan wel andersom.

Salix alba tristis,
een boom naar mijn hart.

Ruggen

Met een stevige rug
stond hij kaarsrecht
tussen een rij soortgenoten
en beloofde zonder complexen
dat hij wel degelijk iets te vertellen had.
De kleur van de rug
ketterde en vloekte
– in jeugdige overmoed
of onbezonnenheid –
ten opzichte van de vermomming
van zijn gelijken.
Een hand
treuzelde en twijfelde
in zijn nabijheid
en streelde even besluiteloos
de fiere, stevige rug;
de hand nam het beloftevolle,
ketterende en vloekende ding uit het rek
– "Pure discriminatie,"
zuchtten zijn burens.–
en nestelde zich behaaglijk
in een gemakkelijke stoel,
met de enige gebonden uitgave
tussen allemaal
paperbacks.

Verliefd

Jouw mond vroeg niet liever
dan jouw ogen,
en jouw oortjes
lachten me toe.
De wind wuifde
zomerdagen
en plukte
aan de twijgjes van je haar.
Jouw blote voeten
in het natte gras
waren dan weer rood en geel
en groen en blauw.
En ik,
ik vervloek jouw schoonheid.
Verdomd,
ik hou van jou.

Misbruik van intellect

Miskend en verworpen,
verkracht en leeggedronken,
beschimpt en gestenigd,
de handen afgehakt,
de ogen uitgebrand met gloeiend staal,
de duimschroeven aan,
gegeseld,
zout in de wonden,
bedrogen en verkocht,
opgesloten zonder voedsel,
gekruisigd,
ingegraven,
verbrand na de waterproef,
de nagels uitgetrokken,
aan ketens opgehangen
en soms gewoon,
...;
ja,
vindingrijk zijn we wel.

Longoperatie

Niet bewegen,

vooral niet be...

AAAAaahaë...

Bewogen.

De leugen

De schrijver
dwong zichzelf
tot het schrijven van een boek,
vlocht woorden tot zinnen,
spon de zinnen tot een verhaal
en breide tenslotte
het slot.
Toen zijn hand tot rust kwam
sloot hij de ogen;
zijn ziel opende zich
en zijn geweten werd wakker geschud.
Neen,
wat hij geschreven had
was oneerlijk,
berustte niet op waarheid;
alles had hij met een roze pen beschreven,
verheerlijkt
en ver boven de eigenlijke waarden gelicht.
Dit was een verhaal dat zweefde,
langs harten
en andere gevoelige materie,
en gelogen,
zoals alleen
dichters kunnen.

Oh, ramspoed

"Ik
wist niet dat
jij
zulke prachtige,
groene ogen had;
ik
heb jou
nooit nuchter gezien.
Oei!
Voorbij."

Bomen en bomen

Veeleer
had jij iets van een kind.
Je wás een vrouw:
ontloken,
gesnoeid,
en rijp om vrucht te dragen.
Zoals bij elke boom
waren ook jouw wortels
– hoewel niet zichtbaar –
niet ver te zoeken.
Jouw ogen bewaarden een abstract geheim
en hulden jouw gelaat in kinderlijke onschuld.
Je haar had de kleur van honig
en wattervalde in lichte deining
massaal tot over je schouders.
Je lippen waren vol
en voor verleiding vatbaar.
De bloesem op jouw konen
verspreidde een aroma
dat de kleur van bloeiende boomgaarden
met zich meedroeg.
Ik
ben ook maar een mens,
al had ik bij jou
heel even het gevoel
een boom te zijn.

Wat is liefde?

Wat is liefde?
– Ik heb het opgezocht. –
Het verklarend woordenboek
geeft zes replieken.
Desondanks
weet ik het nu nóg niet.
Desolaat
verdrink ik mij
in de poel
van een hartstochtelijke vrouw
en verberg mijn verdriet
tussen haar ledematen.
In háár ogen lees ik:
"Het is goed zo."

De sneeuw kwam gisteren

De sneeuw kwam gisteren.
Trage, dikke vlokken
vlochten een tapijt
over de littekens heen
die jij me hebt nagelaten.
De horizon vormde één, witte lijn,
smetteloos zuiver als het laken
onder het jonge maagdje
dat haar dromen nog niet verzonnen,
haar liefde nog niet gevonden heeft.
Zo scheen jij mij ook.
Maar aan jouw lakens kleeft nu het bloed
van mijn verbeelding, die door jouw mes,
vastgehouden door jouw hand,
aan stukken werd gereten tot een ruïne
van kale, scherp gekante rotsen,
met gangen en kloven tot diep in het binnenste
van wat eens een solide,
kleurrijke heuvel was geweest.
Toen kwam de sneeuw.
De sneeuw die alles schilderde
in een kleur die niets zei, niets liet vermoeden,
alles bedekte met één mooie,
niet-onderbroken, witte lijn.
Alleen als ik achter me kijk zie ik nog
jouw voetsporen in mijn hart.

Hang-boom

Morgen ben ik niet meer dezelfde persoon
die vandaag mijn leefwereld beïnvloedt:
ik heb geleerd, ik heb vergeten.
Vandaag kan ik nog woorden schrijven
waarmee ik het morgen
misschien niet meer eens ben.
De denker weet zich aan te passen
en is vatbaar voor nieuwe ideeën en verandering.
Evolutie
is het resultaat van breedschalig denken
en, soms, de traditionele waarden
aan de spreekwoordelijke wilgen te hangen.
Mijn hang-boom
is aan een kerstboom gelijk.
Uit nostalgie
pluk ik soms nog wel eens aan zijn takken
en koester mij geruime tijd aan het verleden.
Als ik weer tot mezelf kom
zie ik een dode boom
te midden van zovele groeiende,
bloeiende en kleurrijke levensvormen,
en wordt ik vertederd door het bloempje
dat morgen waarschijnlijk in al haar glorie
zal vloeken op het groene gazon.

Maangriet

De maan
bloeit als een margriet
aan de donkere, paarsblauwe hemel
en strooit haar halo als blaadjes in het rond.
Omringd door zovele sterren
warmt zij mijn zinnen op deze koude lentedag
en lacht haar licht
op aardse grillen.
Hoe klein sta ik hier in het zwakke schijnsel
aan de wortels van deze bloem...?
Ik adem diep en zucht.
Mooi is mooi en klein blijft klein,
maar waarom zou ik groter of mooier willen zijn
als die margriet boven mijn hoofd...?
Haar licht maakt mijn schaduw groot.

Optimist

Vergeef mij
mijn ongeduld en eigenzinnigheid?

Ik wil niet langer nog
worden bevrijd.

Integendeel,
ik wil worden bezeten,
door mijn pen
en zin in leven.

Verwond mijn ogen niet

Verwond mijn ogen niet
opdat ik nog zou kunnen aanschouwen
hoe schoon het lentelied
wordt vertolkt door haar getrouwen.

Verwond mijn ogen niet
opdat ik nog het licht van de zon,
dat naar donkere plekken spiedt,
kan vangen in mijn oogballon.

Verwond mijn ogen niet
opdat ik mijn hart niet zou verliezen
en in een moment van schrijnend verdriet
toch nog voor de dood zou kiezen.

Ei

Warm
leunde het ei
in het eierdopje
en pronkte haar schoonheid
en perfecte vormgeving
de wereld in.

Het zilveren lepeltje
rustte gelaten en ongeïnteresseerd
ernaast op tafel.

Het ei
bleek zich van geen kwaad bewust
en glunderde vanuit de hoogte van pret.
Een ochtendjas greep het lepeltje
en bewoog het even opwaarts,
waarna het, met kracht
en heel berekend,
in de andere richting werd bewogen.

Het lepeltje
ramde gedecideerd
het ei de hersenen in.
Het ei brak en werd onthoofd;
bloed sijpelde geel tot op de tafel,
als gold het een traan
om zoveel onrechtvaardigheid.

Jij en ik. Ik vooral

Het einde nadert.
Aan de kimme dalen de goden af
en verzinken
dieper dan het bewustzijn.
– Een nieuw tijdperk? –
Hier komen jij en ik,
die liever in bewondering
naar sterren kijken
en een gezwollen buik verheerlijken.
Ik verafgood jouw handen
die steeds maar weer toveren met spijs en drank,
en ik geloof in jouw kracht
die vermag toekomst te scheppen
en ons huis te vergroten.
Geen kruis aan de schoorsteenmantel
maar een wieg bij het raam,
waar de opkomende zon
het leven belooft
aan hen die in morgen geloven.

Zin?

Ik vertoef
vele dagen
ergens
nergens,
als wakend slapen
en onbewogen reizen
door het kaartregister
van mijn gedachten,
op zoek naar
ergens
nergens
alles;
de betekenis;
de grond;
de sleutel;
...;
de zin
van ons bestaan.

Teleonthaal, nr. ...
(in te vullen naar keuze)

Een nummer;
een stem;
weer een nummer;
een andere stem, dat ben jij:
een vrouw zonder naam,
zonder leeftijd.
Gewoon een stem
met oortjes die luisteren
naar trillingen,
veroorzaakt door mijn mond en keel,
veroorzaakt door mijn gemoed.
Gewoon een stem,
die verre horizonten doet vermoeden
en zomerdagen in april.
Gewoon een stem,
zo nabij,
zo ver weg en toch...
zo nabij.

Dood, sterven, streven

De woorden stroomden niet meer
door de aderen
van en naar het versteende hart;
nog wel hamerden zij via trommelvliezen
op het bewustzijn
dat heel even zichzelf vergeten had.
Ik durfde jou
niet meer in de ogen te kijken
uit angst dat je zou zien
dat ik zojuist weer eens was doodgegaan
door vooruit te lopen
op ons beider bestaan.
Dat sterven was de tol van mijn verlangen;
het eindpunt van dromen
en van een leven dat
eigenlijk nooit echt begonnen is.
Hoe dikwijls moet ik nog sterven
voordat mijn dwalen in deze duisternis
oplicht tot wat LEVEN is?

Toen

Toen...
– Beelden van vroeger
komen tot leven,
verwarren mijn tijdgebonden geest
en verpulveren
de beelden van vandaag.
Ik vrees ze niet langer meer
en tracht ze in een bepaalde richting
te stuwen.
Hier vind ik jou soms nog terug.
Jouw hele wezen
beïnvloedt nog steeds
mijn denken, mijn handelen,
mijn beleven, ...
mijn beetje sterven elke dag.
Kus me?
Ja, net als vroeger. –
Wat hield ik van je,
toen...

Engel

Jij had iets engelachtig
en bewoog zwevend,
als gedragen door onzichtbare minnaars,
en bevallig
langs messen en zwaarden
die jou benijdden.
Ogen spoten gif
en muilen braakten
zwart spuugsel
voor en achter jouw blanke voeten
die nergens grond leken te raken.
En jij scheen niet te horen,
niets te zien met de ogen
die de eeuwigheid met zich meedroegen,
en zweefde onbewogen verder
tot voorbij de plaats waar mijn gezichtsveld ophield;
enkel een herinnering
en wat geurige pluimpjes dons achterlatend voor hen
die jou niet verguisden.

Haast

(naar een idee van Herman van Veen)

Haast
nam een slokje thee
en spoedde zich
naar het dichtstbijzijnde kruispunt
waarvan hij zeker wist dat de verkeerslichten
defect waren.
Daar ontmoette hij twee soortgenoten
die elkaar hadden gevonden
in het geweld van de snelheid;
vlug sproeide hij er wat rozenbottel-thee overheen
en vertrok vierklauwens naar zijn volgende afspraak:
een timmerman met een lintzaagmachine.
Haast heeft nooit tijd en
is altijd bezig,
etmaal na etmaal.
En Haast
is vooral bevriend
met heren in dure pakken
achter prijzige bureaus met vele telefoons.
Haast zelf
heeft geen telefoon;
hij is niet te bereiken
maar komt zelf wel eens langs
als hij zin heeft,
meestal ongevraagd,
en Haast neemt dan plaats
in een beschikbare zetel
of een vrije stoel aan tafel
en nipt smakelijk van zijn kopje thee
terwijl hij op zijn afspraak wacht.
Ik
zie hem zelden.
Daar heb ik geen tijd voor.

Aardappelgrond

Op deze grond
placht men aardappelen te telen.
Uitgestrekte velden
nog niet door steen en beton verkracht,
gekleurd door loof en bloesem,
bewerkt met paard en ploeg;
wat is er van geworden...?
Hier staat nu een steen tussen vele andere,
ligt een lichaam tussen vele andere;
een laatste rustplaats voor hen
die lijfelijk uit ons leven zijn verdwenen.
Hier, onder deze aarde,
bevindt zich jouw lichaam,
bovengronds versierd met wat groen
en onduidelijk wit.
Hier beëindigde jij het laatste vers
van je laatste gedicht,
dat nooit écht werd neergeschreven,
en dat wel nooit door iemand
zal worden begrepen.

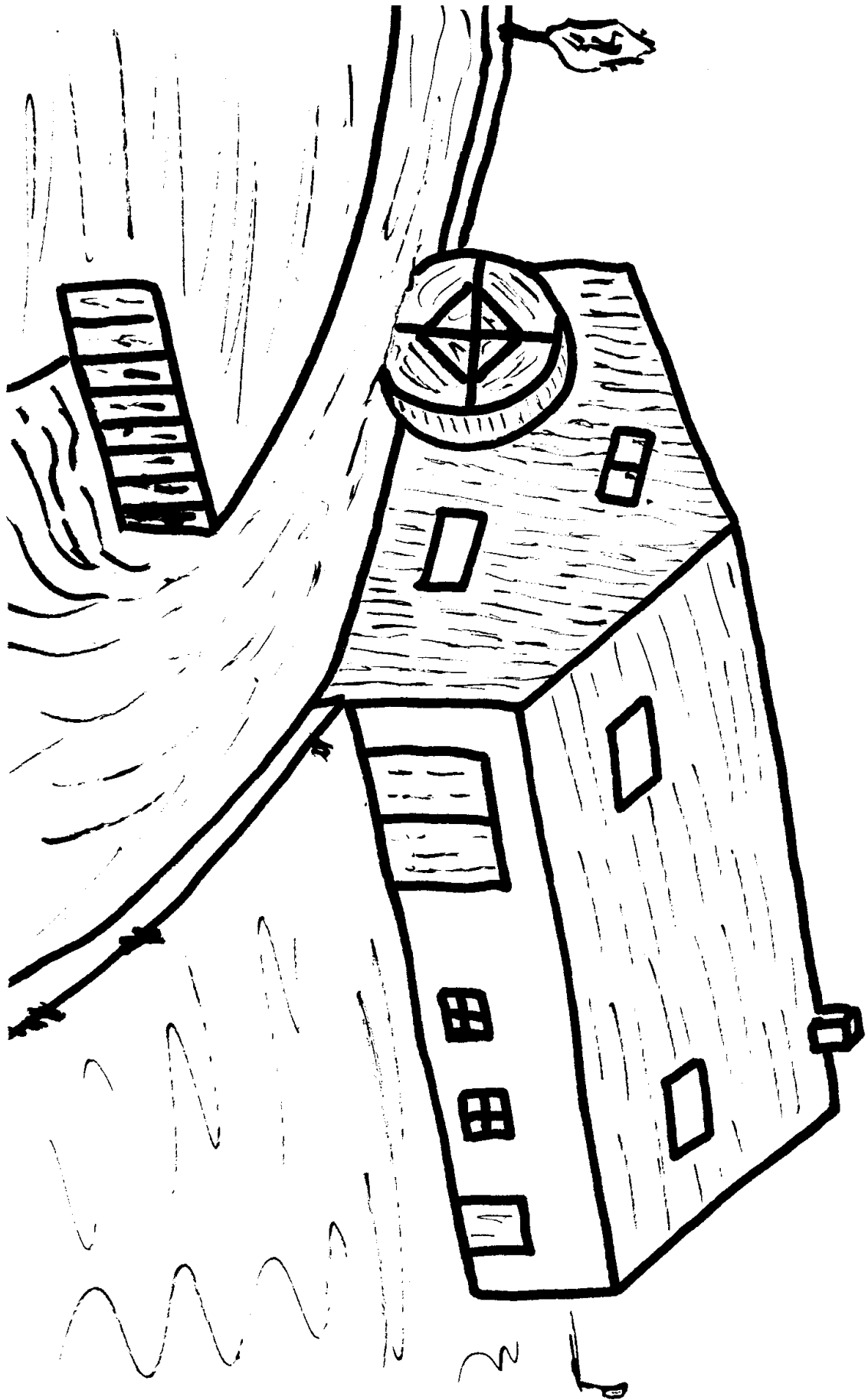

Onmacht

Het verleden vreet aan de toekomst.
– Idealen zijn dromen
die slechts beelden vormen
op de gevoelige platen in mijn hoofd;
niemand die aan hun realiseerbaarheid gelooft. –
Wilskracht wordt verslonden
door negatieve ervaringen
en mijn wezen wordt verteerd door verlangen.
Mijn ogen dwalen naar het raam,
buiten schijnt de zon.
Heldere, naaldscherpe stralen
verzengen mijn pupillen
die reeds jaren aan de duisternis zijn gewend.
Droevig schuif ik de gordijnen toe
en bij matig kunstlicht
schrijf ik geurige dennen en bloemen
die gedijen in de wereld
die ik zelf als schuiloord heb gecreëerd.
Buiten loert de vijand.
Buiten schijnt de zon.

Watermolen

Flitsende beelden
fladderen voor gesloten ogen.
Visioenen uit een verleden
boren steeds dieper
in het bewustzijn
en voeden een geheugen
dat niet mag,
niet wil vergeten.
Wolken geschiedenis
dreigen zich leeg te storten
op een geest
die niet sneller kan malen
dan het riviertje,
dat het rad doet draaien, stroomt.
De slaap verzoent geheugen en geest
en laat het riviertje harmonisch doorvloeien.
De molen maalt gestadig,
verhindert een kortsluiting
en verzwakt de spanning
in een brein dat toch al zoveel te verwerken heeft.
Morgen,
als de flitsende beelden zijn verdwenen,
schrijft het een ander verhaal,
over vrede en rust of zo,
of vredige rust in een watermolen
die, zolang het riviertje stroomt,
niet overbelast zal worden.
De wolkenmassa trekt voorbij.
De lucht klaart en licht op in het oosten.
Morgen...
Vandaag al.

Zelfportret

Kasten en deuren zijn op slot.
De ogen zijn gesloten.
De geest bevrijdt zich van het lichaam
en kaatst als een wonder-gummibal
tegen vloer, muren en plafond.
Een zelfportret wordt omver gestuiterd
en de zon achter de ogen dimt
tot er nog enkel een peertje van 5 watt overblijft:
een leeslampje, net voldoende
voor het ontcijferen van hart en ziel.
Eeuwig duurt het luisteren naar woorden
die nooit zijn neergeschreven,
nooit zijn uitgesproken.
Het wonderballetje kaatst nog een laatste maal
languit in een hoek
en dribbelt nog wat na,
steeds sneller en korter, tot het plots
helemaal tot rust komt;
bewegingloos en verloren achterblijft...
Ogen openen zich,
stralen een nieuw licht
op een nieuwe dag
en het zelfportret
staat weer stevig op de kast.

Druppeltjesgewijs

Jij kwam mijn leven in,
druppeltjesgewijs.
Snelle, dikke druppels bemestten vergeten,
achtergebleven zaden die,
tegen elke verwachting in, groeiden
en vaste vorm begonnen te krijgen.
Met de kracht van mijn fantasie
– en in mijn fantasie alleen –
transformeerden deze zaden
tot wolkenkrabbers van bomen
die geurden naar groen, lente, ... leven,
en die door jouw getande woorden
in een mum van tijd
tot brandhout werden vermaakt
ter verwarming van hen die van
verbeelding blijven gespeend.
Jij ging mijn leven uit,
druppeltjesgewijs.

Mu-zee-tte

De muze lag op het strand
en keek de voorbijgangers aan.
Het lag voor de hand:
ze zocht iemand om mee in zee te gaan.

Ze speurde naar schilders en schrijvers,
een muzikant als 't echt niet anders kon,
maar ze wist: musici, dat zijn geen blijvers,
zij spelen onder eenieders balkon.

Ze zocht en hoopte op een wonder,
bevroedde niet dat zij dat vruchteloos dee'
want kijk: daar ging de zon reeds onder.
De muze ging alleen in zee.

INHOUD :

Afstand en tijd	3
UBERHAUPT zonder vertaling	4
Ruïne	5
De componist, de foetus & de dirigent	6
Het ontwaken van de dag	7
Salix alba tristis	8
Illustratie	9
Ruggen	10
Verliefd	11
Misbruik van intellect	12
Longoperatie	13
De leugen	14
Oh, ramspoed	15
Bomen en bomen	16
Wat is liefde?	17
De sneeuw kwam gisteren	18
Hang-boom	19
Maangriet	20
Illustratie	21
Optimist	22
Verwond mijn ogen niet	23
Ei	24
Jij en ik. Ik vooral	25
Zin?	26
Teleonthaal, nr. ... (in te vullen naar keuze)	27
Dood, sterven, streven	28
Toen	29
Engel	30
Haast (naar een idee van Herman van Veen)	31
Aardappelgrond	32
Onmacht	33
Watermolen	34
Illustratie	35
Zelfportret	36
Druppeltjesgewijs	37
Mu-zee-tte	38
Inhoud	39

COLOFON: